

Redactiunea

se afla in

Strat'a lui Leopoldu Nr. 44.

Articolii necenzurati nu se primescu
câtu numai de la corespondintii re-
gulari ai „Federatiunii.“ *Scrisori*
anonime nu se publica. Articii tra-
si si nepublicati se vora arde si nu-
mai la cerere espre sa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :
Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Romanii'a :
Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale
pentru fiecare-care publicatiune sepa-
ratu. In locul deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

**Invitãmu la renoirea pre-
numeratiunei pre trei-lu-
niulu Oct.—Dec. si rogãmu
totodata pre p. t. domnii re-
stantiari se alba bunetate
a-si rafui socotelele, pentru
a potè si noi impleni mai cu
inlesnire deforintiele noastre.**

R e d. i n t.

B.-Pest'a, 14/26 Sept. 1874.

In revist'a acestei septemani, ne-
u n'avemu mai memorabilu de in-
natu, decâtu caletori'a Maj. Sale la
adu, pentru a asistã la manevrele ar-
te concentrate acolo.

Diarele magiare, fara exceptiune,
intonatu o generale „osana“ de bucu-
asupr'a acestei caletorfi, cã-ci in
s'a au vediutu unu actu de recon-
are pre de o parte, pre de alta parte
una ocaziune, cã sè paralisedie
si-cumu placutul efectulu augu-
caletorfi din Bohemi'a, prin o prii-
stralucita ungurèscã.

Nu scimu intru câtu si-voru fi fa-
u efectulu manifestãri de la Aradu;
ue inse sè presupunemu, cã ele voru
catu bune impressiuni asupr'a Maj.
e, deorace bunii siefi ai acelei urbe,
celui Comitatu, s'au ingrigitu de
de bine, cã nu cumva sè strebata
Augustulu audi nemicu din ceea ce
ummesce jalba, tenguire, plansore —
poporului. Maj. Sa deci a adusu cu
de la Aradu convinctiunea, cã po-
ulu, bietulu poporu, care geme sub
sin'a impilãrilor, este multiamitu,
fericitu. Felicitãmu pre bunii ste-
i pentru acestu nou triumfu! . . .

Ministrulu Ghiczy, dupa multe
mantãri, in fine a reusitu a conveni
consortiuulu Rottschild din Vienn'a in
sinti'a noului impumutu de statulu,
care statulu magiaru l'a contractatu
numitul consortiu pre timpu de 5
totu cu 6%.

„N. Fr. Presse“ aduce scirea, cã
etatea cãilor ferate a statului aus-
u si firm'a Hansemann et Reinhardt
reusitu a pactã cu reprezentantii so-
cietãtii cãilor ferate a Romaniei, in
s'a delaturãrei crizei financiare, de
erã amenintiatã societatea cãilor
te romane.

Domnitorulu Romaniei dilele tre-
aflandu-se in Angli'a, a visitatu mor-
tulu de la Chislehurst alu lui Napo-
u, impodobindu-lu cu o frumosu
ana. Acesta fapta din partea unui
bru a familiei Hohenzollern, a pro-
o curiositate generale si a datu oc-
ane la felurite comentarie, mai alesu
jurnalistic'a germana. Noi din par-
nostra nu potemu decâtu sè aplau-
u acestu actu de recunoscintã din
tea Domnitoriului Romaniloru! . . .

Situatiunea esterna.

(d). Fatalulu resbelu din 70—71
a aruncatu Franci'a in una situatiune
deplorabila. Ciungarita de Teutoni si
supta de dlu de Bismark, dupa ce ma-
rele patriotu si barbatu de statulu Thiers
i-alinã sufferintiele, cãdiu in manile cel-
loru ce o ingenunchiara. Suveranitatea
natiunei esilã pre Bonaparte, dar' celu
ce se lassã de pre calu, sub pretestu cã
e ranitu, maresialulu Mac-Mahon sciù
manipulã intru acolo, sè apuce in mani
destinele Franciei. Ajungundu la putere
se incongiurã de mesteri mari a là Bro-
glie, si acumu intrebuintieza tote me-
diele cã sè redèe Franci'a pre man'a
unui altu vampiru. Guvernulu seu astu-
tu, dar' nefericitu in politica, vediendu
ce demonstratiuni republicane intim-
pinã siefulu in provinci'a Bretagne, si
cã acest'a doresce se audia opiniunea
publica si in pãrtile sudice, se pusse cu
totu de-adinsulu si recomandã maresia-
lului sè caletoresca in provinciile nord-
ostice; dar' a patfutu-o si aici. Dupa
cumu anuntiamemu in numerulu tre-
cutu, pretotindenea fũ asurditu de „se
traiesca republic'a.“ Deca Mac-Mahon
e patriotu adevratu, suntemu securi,
cã nu se vã mai lassã portatu de nasu,
ci vã indereptã totulu intru prosperarea
Franciei, vã organisã republic'a, ceea
ce o cere tota natiunea. Legitimistii,
Orleanistii si Bonapartistii, toti acesti'a
nu au altu scopu, de câtu sè puna
man'a pre destinele Franciei, si sè in-
cepa a sugè de nou poporulu, carele
acumu nu mai dorme, vã scf sè-si gri-
giesca de pielea sa. Poporulu vede in-
tentiunea toturoru, vede si planurile
guverniului, si acumu mai chiaru, cã
neci odata, dupa ce tradatoriulu de la
Metz fugi d'in prinsore cu invoirea cel-
loru de la putere; dñcemu cu invoirea
loru, cã-ce processulu intentatu asupra
celloru inculpati la fug'a lui Bazaine,
avũ una reusita scandalosa, pedepsindu
pre Vilette numai la o inchissore de
siesse luni. Ne pare reu, cã spatiulu nu
ni-permitte sè reproducemu acellu pro-
cessu, cã sè pota vedè si publiculu no-
stru, ce insemneza guvernulu lui Mac-
Mahon. Atãta inse anuntiamu, cã situa-
tiunea presenta nu vã durã multu,
Franci'a, cã mane, vã fi scapata de me-
sterii cei mari.

Mai nefericita de câtu Franci'a e
astadi Spani'a, cã-ce resbelulu civilu o
bantuiesce cu amaru. Hien'a ce'a nesã-
tiõsa, pretendentulu Don Carlos, aparã-
toriulu bisericeii catolice, si-insemneza
urmele, cã odiniora Mongolii prin Un-
gari'a si Transilvani'a. Dupa ce marile
poteri ale Europei i-dedera lovitur'a mor-
tala prin recunoscerea lui Seranno, ne-
mai sciendu ce sè faca, inspaimantã lu-
mea, cã Tiarulu toturoru rusiloru i-ar'
fi adressatu una epistola forte simpa-
tica, assecurandu-lu de succursulu seu
moralu. Press'a intrega se ocupa astadi
cu cestiunea acest'a si se intrèba, deca

e adevrata faim'a scornita de Don Car-
los. Din cãte scimu noi pana acumu
epistola cestiunata nu existe, si la ast'a
ne indereptatiesce si cabinetulu d'in
Petropole, dechiarandu poteriloru euro-
pene, cã Russi'a e libera in tienut'a sa
facia de Spani'a, vã face ce vã vrof, dar'
nu se sentiesce de locu inclinata nece
spre Seranno, nece spre Don Carlos,
pana nu a vãudf vocea poporului espi-
mata prin Cortesi. Deca legitimistii d'in
Franci'a si Spani'a dorescu se fia inco-
ronati, si prin atari fapte si-urmarescu
scopulu, in adevuru suntu demni de
compatimitu. Eremitulu d'in Frohs-
dorf, vediendu, cã Franci'a nu-lu mai
vroiesce, a tramissu dñllele trecute ne-
potului seu d'in Spani'a unu decretu,
prin carele lu-denumesce de erede alu seu
la tronulu Franciei; asiã dara Don Car-
los trebuie sè grabesca numai spre Ma-
dridu si de aici spre Parisu, cã sè resti-
tuesca pre unchiulu seu, carele mãne
poimãne intra in mormentu, si apoi ban-
ditulu d'in Navarra sè se libovesca in
Tuillerie. Ce fericire!?

D'in Itali'a avemu sè notãmu una
scire inbucuratõria. Professorele Bonghi
e denumitu ministru alu culteloru si
instructiunei publice. Dlu Bonghi e unu
atletu pre campulu museloru, èr' in di-
plomatia unu amicu sinceru alu Franciei.
Dlu de Bismark vede in denumirea acè-
st'a una pealisare a planuriloru sale.
Pre Itali'a nu o vã instrinã Prussi'a
nece o data de Franci'a, cã-ce destinele
acestoru tieri surori suntu legate forte
strinsu de olalta. Pan-romanismulu
vede fortun'a cea amenintiatõria, ce i-o
prepara pan-germanismulu; deci e
bene a si-deschide omulu ochii de tim-
puru.

Espeditiunea polara e primita cu
entusiasmu pre totu loculu. In Vienn'a
solemnitatea vã culminã; nu scimu deca
si scientiele voru celebrã cu atãt'a
pompa pre eroii regiuniloru polari.
Vomu vedè.

Romania.

Remasitiele pamentesci ale ilustru-
lui si de toti regretatului repausatu
Stefanu Golescu fũra introduse in
Bucuresci, la 6/18 Sept. 10 ore dimi-
neti'a, fiindu intimpinate de Inaltulu
cleru, represintatu prin vicariulu Me-
tropoliei, episcopulu Dunarei de josu,
episcopulu Argesiului, archiereulu Ghe-
nãdie si inca unu mare numeru de preo-
ti, toti in ornam'nte basericesci, dandu
binecuventãriile religiose ilustrului cale-
toriu spre vecinicia. Totu aici istoriculu
Hasdeu salutã Corpulu prin unu dis-
cursu plinu de cugetãri profunde, ara-
tandu, cã sicriulu contine unu caracte-
teru, unu luptatoriu neobositu pentru-o
idea: *ide'a romanismului si-a libertãtii.*

Ceremonialulu a fostu de-o splen-
dore rara, cumu numai domnitorii s'au
indatinatu sè alba. „Fiulu Romaniei“
ne dã in acesta privintia urmatoriele
detaliãri:

Reprezentatii orasieloru tieri si
delegatiuniile mai multoru societãti

aveau in frunte drapelulu societãtii ro-
mane de arme si gimnastica, alu cãrei
presiedinte fũ **Stefanu Golescu**, si
cununi cu diferite inscriptiuni.

Junimea academica, alaturea cu
betrãni venerabili, cã: Petrache Poe-
naru si A. Treb. Laurianu, cu profesori
distinsi, cã: d-nii P. S. Aurelianu, V.
A. Urechia, Gr. Stefanescu si altii, de-
puse cunun'a viitorului pe sicriulu Lu-
ciferului, care lasã Romaniei unu te-
sauru de fapte piose si patriotice.

Artisti, comercianti, industriasi,
profesiuni libere, totulu erã represintatu
in mare numeru, salutandu cu durere si
iubire remasitiele marelui cãtatienu, ce
'n nenumerate renduri i-represintã in
Adunarea nationale.

Barbatii de statulu, intre cari d-nii
Cogalnicenu, Nic. Ionescu, D. Sturdza;
ministrii: Gr. Cantacozinu si T. L. Ma-
iorescu; amicii politici ai ilustrului re-
pãusatu, — toti de-o potriã salutara
cu lacrimi de durere si stima pre Acel'a,
care 'n viètia le-dete, cã primu-ministru,
cã senatore si deputatu, atãte esemple
de onore, patriotismu si abnegatiune.

Domnele romane nu lipsira d'a
saluta si ele cu buchete de flori pre pri-
mulu nascutu alu centenarei mame
Zinc'a Golèsca.

Armat'a romana, represintata prin-
tr'unu batalionu de infanteria, unu es-
cadronu de rosiori, o bateria de artileria,
prin directorele ministeriului de resbelu
si prin comandantele pietiei, salutã pre
vechiu-i colonelu **Stefanu Golescu**.

In sunetulu msiciei, in mediloculu
unui publicu alesu si numerosu, sicriulu
fũ asediatu pre carulu mortuaru, ornatu
cu marea cununa de bradu rose, depusa
de d. M. Cogalnicenu.

Ploiescii depusera cununa de imcr-
tale, Buzeulu de stejaru, Brail'a, Ga-
latii si alte orasie diferite cununi. Co-
merciantii din Bucuresci depusera cu-
nuna de argintu.

Cortegiulu porni, in frunte cu dra-
pelulu societãtii si studintii academici,
toti in tienuta de doliu si purtandu la
peptu rosete cu albu si negru.

Panglicele carului mortuaru erau
tenuite de d-nu Hodosiu, deputatu alu
Transilvaniei, Cogalnicenu, vechiu mi-
nistru si deputatu, Colonelu Haralambie,
fostu locoteninte domnescu si represin-
tante alu Craiovei, C. Rosetti, fostu mi-
nistru si deputatu, ilustru publicistu,
Dumitru Brãtianu, fostu ministru si de-
putatu, Gr. Cantacuzinu actualu ministru
alu lucrãrilor publice, precum si de
patru sublocoteninti de infanteria.

In urm'a sicriului erau neconsolatii
frati: generale Golescu si Radu Golescu;
apoi rudele familieii si d-nii Ion Brãtianu,
Nicolae Ionescu, ministrulu Maiorescu,
doctori, profesori, artisti, comercianti si
un publicu numerosu, secondatu de
colonele armatei, a cãrei musica intonã
canturile de doliu pana la biseric'a Sft.
Gheorghe-Nou, unde totulu erã in negru
si poporulu acceptã cu nerabdare, in
frunte cu mitropolitulu tieri, cu presie-
dintele camerei si mai multi deputati.

Dupa oficiarea servitiului divinu,
cuventara d-nii Cogalnicenu, Alesandru
Romanu, membrulu societãtii acade-
mice, Nicolae Ionescu, N. Fleva, si
Trotenu, profesore si vice-presiedinte
alu societãtii de arme.

Secriulu fũ asediatu in biserica
pana a dou'a di, candu fũ recondu

era si cu onoruri la gara, si d'aci la Golești, unde pământul va acoperi pentru vecia pre Acel'a, ce stimaramu in vietia, si care in viitoru va fi luceferu in calea noastra."

Discursulu

pronunțiatu de d. B. P. Hasdeu la gar'a Fergoviste, in Bucuresci, cu ocaziunea primirei corpului lui Stefanu Goleșcu.

La intrarea 'n capital'a Romaniei, salutu cu anim'a sfasiata remasitiile lui Stefanu Goleșcu!

Nu voiu descrie aci viet'a flustrului repausatu. Dupa cum nu ne face cine-va a 'ntielege unu orologiu, deca va desemna un'a câte un'a tote rotitiile din câte se compune, totu asié neci amenuntele nu ne dau o ideia despre unu omu. Cá sè lu-potemu intielege, trebuie sè surprindemu esentialulu, — anim'a, simburile, care coprinde in sine totu, si acestu simbur se reduce la unu punctu, se exprime prin doue-trei cuvinte.

Mai raru de câtu talentulu, de câtu sciint'a, de câtu abilitatea; mai raru si mai pretiosu este in lume ceea ce se dice: *caracteru*; raru, mai cu séma in epoce de egoismu, de agitatieune interesata, de preocupatiuni materiale, intr'o epoca cá aceea in care traimu noi. Stefanu Goleșcu a fostu unu caracteru, séu mai bine a fostu o flore din acelu buchetu de caractere, care se chiama: *famili'a Goleșciloru!*

Caracterulu este abnegatiunea, sacrificiulu individualitatii pentru o ideia. Precum Mantuitorulu a spus apostoloru, totu asié o ideia vine si dice omulu: dá averea ta seraciloru si urméza dupa mine; si omulu lasa totu, se uita pre sine insusi, se duce dupa ace'a ideia, pentru ace'a ideia. Ide'a pote fi adeverata séu ratecita, consecintiele potu fi salutarie seu funeste; ei bine, a imbracisí-o cu candore, deca o crede, deca se face victim'a ideei sale — este unu caracteru.

Caracterele cele mai sublime se areta la inceputulu religiuniloru. Candu apare unu Christu si ti-desvelue pre Dumnedieu, acei ce credu nu voiescu sè mai veda nemicu, sè mai scia nemicu, afara de acelu Dumnedieu. Fia-care noua religiune pote fi intielésa in diverse moduri, astu-felu, cá din același Evangeliu se nasce catolicismu, ortodosia, protestantismu si mii de secte; dar' ori-cum aru fi intielesa, in prim'a fervore a entusiasmului, ori-ce noua religiune produce eroi de credintia. Seclulu nostru a asistatu si elu la nascerea unei noue religiuni: *religiunea libertatii*. Toti au intielesu-o vrendu-nevrendu, unii mai bine, alții mai reu, in sa putieni au fostu acei ce au credintu cu taria in ceea ce au intielesu, au fostu si mai pu-

tieni acei ce s'au facutu martiri ai credeului. Neci bogatia, neci ambițiune, neci chiar dulcea perspectiva de a fi soci, de a fi parinti, nemicu, afara de Dumnedieulu libertatii, — asié a fostu Stefanu Goleșcu... asié suntu Goleșcii!

Ferice d'acele tieri, ferice d'acele epoce, unde fia-care cetatienu este unu caracteru; amaru in sa, candu suntu multe talente si destula sciinta, dara numai talente preocupetie, numai sciintia de vendiare! Antic'a Roma era barbara facia cu restulu Italiei, facia cu civilizatiunea gréca de la sudu, facia cu industri'a etrusca de la nordu, si totusi cetatea lui Romulu i-a invinsu pre toti, cáci fia-care Romanu d'atunci era unu caracteru, era o stanca de granitu purtandu gravatu pe dens'a unu principiu. In Bizantiu, de la palatu pana la bordeiu toti faceau filosofia si nimeni n'avea caracteru; nu mai erau dreptii Aristidi si generosii Temistocli de alta data, si Bizantiulu cadíu sub lovire Otmaniloru, pre cari i-inaripá o puternica credintia. Caracterele si numai caracterele redica susu o natiune: prin saracia de caractere o natiune piere...

Aceste remasitie voru fi duse la Golești. Acolo, in resunetulu tierci intre-gi, se va dice pre marginea mormentulu: fia'i tierin'a usiora! Pana atunci in se, in totu lungulu drumulu, ori-cine va zarí funebrulu cortegiu, dea ceriulu sè se petrundu de spiritulu repausatulu si fia-care Romanu, prin tari'a credintiei si marimea abnegatiunei, sè devina unu Stefanu Goleșcu!...

Discursulu

d-lui Al. Romanu, rostitu la ceremonia funebra a lui Stefanu Goleșcu, in Bucuresci.

Prea santi partini, domniloru si fratiloru! Nu vinu aci, cá sè facu laudele ilustrului repausatu, pentru c'acestea le cunosce Roman'a intreaga si emintii oratori cari au vorbitu inaintea mea, le-au espusu indestulu. Deca vinu sè rostescu câte-va cuvinte, e cá s'adacu omagie Romaniloru de dincolo de Carpati — omagie, pre cari credu cá suntemu detori a le face — memoriei repausatulu din doue puncte de vedere.

Stefanu Goleșcu, membru alu unei ilustre familie, a cárei devisa este iubirea patriei, sacrificiele pentru natiune imitarea mareloru esemple, a fostu totu-d'odata si presedintele unui guvernu patrioticu, care a chiamatu sè formeze o societate científica pentru cultur'a limbei, cá o mare si santa emblema pentru viitorulu nostru.

Unu altu motivu, pentru care noi Romanii de dincolo suntemu detori a aduce omagie nostre lui Stefanu Goleșcu, este cá anim'a lui cea romanescă nu s'a marginitu in angustele limite ale acestei patrie, care se

candu tier'a era data in jafulu si despretiulu fanarismului, candu natiunea romana semená unui cadavru amortitu, ce nu mai simte cumplitele lovituri câte i-se dau din tote partile, au sciutu se procure nefe-ricitiloru asupriti câte unu momentu de mangaere si de dulci ilusiuni. In cele mai grele situatiuni, Goleșcii au sciutu sè deo dovedi forte invederate, cá din famili'a loru, neci odata n'a disparutu cu totulu acelu spirit admirabilu, ce insufletia odinora pre betranii boeri in luptele portate cu atát'a barbatia pentru glori'a si fal'a numelui romanu.

Mai alesu in secululu de facia, Goleșcii au jocat unu rolu principale la tote miscarile nationale, prin cari Roman'a si-a inauguratu si-si continua oper'a regenerarei sale. Dinu Goleșcu a contribuitu cu o buna parte la inscenarea maretiei revolutiuni romane de la 1821, prin care s'a datu fanarismulu lovitura de morte si natiunei aservite pana atunci s'au restituitu mai multe din vechile sale drepturi. De atunci pana astadi Goleșcii n'au mai incetat d'a lucra di si nopte pentru triumfulu romanis-

dice Roman'a, ci s'a intinsu cu iubirea multu mai departe, imbracisandu pre toti, cáti vorbescu limb'a romana.

Pentru acesta iubire ce avea Stefanu Goleșcu pentru integ'r'a romanime provedinti'a a voitu, cá sé amu astadi norocirea, de si trista, dara mangaiatoria d'a pote aduce din partea a 3.000.000 Romani de preste Carpati omagie le-ru la numele acestui ilustru barbatu.

S'a disu, cá Stefanu Goleșcu n'a moritu. Asié este domniloru, si eu numai atátu voiu mai adauge, cá prin devotamentulu seu, membru alu unei ilustre familii — care cu dreptu cuvintu se pote numi a Grachiloru moderni, precumu si venerabil'a loru mama mam'a Grachiloru, — c'acestu barbatu, repausatu d'intre noi, nu va mori si, prin faptele sale, va traf in veci, si va redica pietra mormentulu si va estí, cá sè fia prurea viu in sinulu natiunei romane, cá prin faptele-i, prin iubirea-i catra natiune, sè pota servi dreptu modelu junimei nostre, atátu celei d'aci, câtu si celei de dincolo!

Eterna fia memoria lu Stefanu Goleșcu!

Societatea ACADEMICA ROMANA.

Siedinti'a de la 16/28 Augustu, 1874.

Presiedinte: Dr. A. Fetu. Membri presenti: N. Ionescu, v. A. Urechia, Al. Odobescu, G. Sionu, A. Treb. Laurianu, I. Hodosiu, G. Baritiu, I. Caragiani, I. C. Massimu, P. S. Aurelianu, Aless. Romanu secretariu ad-hoc.

Dupa indeplinirea formulatiloru indatinat, se urmedia discussiunea asupra revisiunei dictionariului. Vorbescu mai antái d. Urechia, care nu vede posibile revisiunea dictionariului, fara prealabile statorire asupra altui punctu si anume asupra ortografiei; d-sa nu este din cei ce au aprobatu ortografia urmata de comisiunea lexicografica. D. Urechia trece apoi la o cestiune personale cu d. Baritiu, dupa care d. Massimu aréta, cá societatea a primitu numai in modu provisoriu un'a din cele trei ortografi (Munténu—Massimu—Cipariu), dar ea a discutata in toti anii si-va discutá mereu cestiunea ortografiei, care in se nu póte sè se stabileasca asié usoru, dupa cumu dovedescu si chiar provocárele la Academi'a franceza, facute de d. Urechia. D. Baritiu cere a se lasa cestiunea ortografiei la o parte si e in imbracaminte, in vesmentu ensuai, cum s'ar dice si sè proceda la examinarea corpului, ér' nu la form'a dictionariului. D. Caragiani, spre a facilitá lucrarea revisiunei ortografiei si-a dictionariului, opinéza, cá trebuescu a se stabili órecari principii si-anume si-asupra ortografiei, pentru a nu se sacrificá acesteia formele gramaticale ale cuvintelor.

Presiedintele observa, cá cestiunea este deslegata, fiind-cá ortografia s'a lasatu

mului si-alu democratiei, precum vomu vedé din urmatoriele momente mai insemnate din viet'a ilustrului repausatu Stefanu Goleșcu.

Infocaturu si devotatulu patriotu, pre care-lu plange astadi integ'r'a romanime, s'a nascutu in Campungu la an. 1809. Tatalu seu fu vestitul Constantinu Goleșcu, care pre langa eminentele-i calitati ale spiritulu si-ale animei, posedea si o avere forte insemnata. Stefanu Goleșcu era copilandru, candu puternic'a voce a lui Tudoru Vladimirescu desceptá pre romani dintr'o letargia seculara si-i chiamá sub stindardulu libertatii nationale. Miscarea de atunci avea sè servesca tenerulu Goleșcu cá cea dintáia scola de activitate patriotica si de devotamentu; dar elu nu potú sè asiste cá factoru, ci numai cá spectatoru. Turburárele ce se produsera in tiera din caus'a paralizárei miscamentulu nationalu prin eteristii grecesci, nevoira pre Constantinu Goleșcu, cá insocitu de fífi sei, sè se traga cu alti boeri in Transilvania, unde petrecu cáti-va ani, cuprinsu de ingrijire pentru sortea patriei sale. Va sè dica si Stefanu Goleșcu a trebuitu sè guste inca de micu amar'a

la o parte, si s'a decisu a se intrá cu cusiunea — in fondu.

D. Odobescu cere a se asiedia basa principiile propuse de d. Ionescu. D. Jonescu cere a se regulá positiu si a nu se 'nchide discussiunea generale. D. Laurianu arata, cá cestiunea generala este in desbatere deci invita pre membri se iea cuventulu.

Dupa acest'a vorbescu d-nii: Jonescu, Urechia, Hodosiu, Odobescu, Massimu, Caragiani si Baritiu; cestiunea in se nepoté se resolví, remane a se continuá discussiunea generala in siedinti'a urmatoria.

Presied. invita pre membri sectiun istorice a se intruni; apoi se citeasca prim'esce statulu de presentia alu membru, pentru redicarea diurnelor.

Siedinti'a sectiunei filologice de la 14 Augustu, 1874.

Presiedinte Dr. A. Fetu. Membri presenti: dd. Laurianu, Massimu, Ionescu, Odobescu, Caragiani, Urechia, Baritiu, Hodosiu Romanu secretariu ad-hoc.

Societate academica, constituindu sectiun filologica, iea 'n discussiunea siunea dictionariului si, spre a facilitá sta lucrare, se procede dupa punctele mulate in propunerea d-lui Odobescu, sied. de la 14 Aug.

La punctulu 1, d. Romanu admite mai dictionariulu fara glosaru, dar' nu mesce tota glót'a cuvinteloru straine, atunci aru trebui si cuvintele din limba maghiara, nemtiésca si turcésca, etc.

D. Ionescu admite tote cuvintele, si pre cele mai barbare, insemnandu-sa suntu intrebuintate in derisiune, apoi ave firesece asemenate si ecivalintele.

D. Hodosiu face emandamentulu, cá locu de „fara osebite de origine si pronuntia," sè se dica: „avendu in vedere ginea si provenintia romana a cuvintelor precum si cuvintele acceptate in form'a bei romane si consacrate prin usu, in candu la acestea si autorulu séu epou'a."

Mai vorbescu d-nii: Massimu, Baritiu, Urechia si Laurianu, dupa care presiedintele, fiindu timpulu inaintatu, declara dinti'a sectiunei filologice de inchisa, intrandu pre membri a se intruni pre poim in siedinti'a plenaria.

Siedinti'a de la 19/31 Aug. 1874.

Presiedinte Dr. A. Fetu. Membri presenti: Laurianu, Masimu, Baritiu, Jonescu, Aurelianu, Caragiani, Hodosiu Romanu si Sionu secretariu.

La ordinea dilei fiindu discussiunea supra punctulu antái d'in propunerea d. Odobescu, relativa la revisiunea dictionariului, ieau cuventulu d-nii: Laurianu, Jonescu, Masimu, Baritiu, Sionu, dupa care se pune la votu antái din propunerea d-lui Odobescu completata cu emandamentulu d-lui Ho-

pane a strainatáti in schimbu pentru sentimente de patriotismu, ce infloriá famili'a sa.

Revenindu érasu calmulu dupa asguduiru, ale cároru teatru fusese Romanu Const. Goleșcu duse pre fífi sei in Elveca cá sè studieze. Dar' la 1829 mori Constantinu: ambii sei fii Stefanu si Nicolau reintorsera apoi in patria si intrara in lita. Stefanu Goleșcu ajunsu agiutantu pestru pre langa person'a lui Alesandru Ghic'a; dupa aceea mai fu chiamatu si alte deregatorii si in totu d'a-un'a se ach de insarcinárele sale spre binele si folosu patriei. In viet'a militara ajunsu la grad de colonelu, ér' in onorurile de statu înainte de 1842 ocupas portofoliulu ministeriului la afacerile straine. Si sub domniului Bibescu mai portá unele deregatorii vile; dar' candu se apropiá anulu 1848, si-dete demisiunea si luá parte la miscamentulu nationale din anulu acelu. Stefanu Goleșcu a fostu membru in guvernilu provisoriu de atunci. Invasiunea ruso-turca potea sè insemne pentru Stefanu Goleșcu decátu esiliu. Marele patriotu, dimpreuna

FOISIOR'A.

+ Stefanu Goleșcu.

Ilustrulu cetatianu si patriotu romanu, a cáru morte, dupa cum se exprima „la Republique Francaise," e o perdere nu numai pentru tier'a sa, ci si pentru integ'r'a democratia europeana; regretatulu Stefanu Goleșcu, fu unu nobilu vlastaru dintr'o vechia si vestita familia din Munteni'a. In famili'a Goleșciloru, cá si odinora intr'a Vacaresciloru, patriotismulu a fostu dejá de multu si este inca pana astadi unu alu doilea titulu de nobletia, unu ornamentu din cele mai stralucite, unu tesauru de virtuti si de totu felulu de insusiri alese. Goleșcii nu de eri de alalta eri s'au deprinsu a servi patriei si natiunei loru cu celu mai puru devotamentu; nu de eri de alalta eri au luat asupra-le sublim'a misiune d'a sacrificá pentru binele patriei si alu natiunei si avere si ostenele; densii inca in acele tempuri,

si se admite in cuprinderea urmatoria:
1. Pre viitoru, lucrarea se nu mai fia
arita 'n dictionariu si glosariu, ci tote
intele limbei romane se figureze la lo-
loru alfabeticu, avendu in vedere ori-
a si proveniinta romana a cuvintelor
avendu in vedere si cuvintele acceptate
form'a propria limbei romane si consacrate
in usu indicandu la acestea si autorele
epoc'a."

Blasiu, 22. Sept.

Domnule redactoru! Măne se ple-
cu doue septemăne, de candu s'a in-
atu consiliulu barbatiloru illustri in
s'a fundatiunei Siulutiane. Am asep-
cu, se vediu publicandu-se ce-va de
decursulu ei; dar' n'am vediu tu
— unu sîru.

Atât'a amaru de carturariu, in câtu
plu piatiulu, candu esu d'in base-
a; si totu nu se indura nece-unulu a
altiumi dorulu publiculu de a află si
ce-va despre una adunare illustra in
s'a unei averi de vre-o 300,000 desti-
a pentru natiunea romana.

Suntu ei nepasariu sau fricosi?
care-i cunoscute de aproape, cauta se-
tiu d'in glodulu nepasarei, — dar'
sant'a friculitia nu-i potu mantui.
ce la ce se cercu eu dupa caus'a ace-
lu lucru, candu sciu, că dupa cumu
tu chartfele, totu nu se pote vindecă?
Mai bene voliu scrie eu câte ce-va
pre adunarea acea, precumu le-am
atu d'in fantân'a cea mai segura.

La consiliulu d'in est-anu partici-
ra dd. b. Davidu Ursu, cons. gub. in
siune Lazaru, capitanulu Ales. Bo-
tielu, assessorii de tabla Cerghedi si
pic'a, presedintele V. Moldovanu, as-
sessorii de tribunalu Nicolau Moldo-
anu, Jos. Siuluti, Dionisiu Siuluti;
a. Popu de la Brasiovu si Leontinu
pu de la Clusiu, — Axentie Severu,
liu Bardosi si Alesandru Ciacianu,
se intielege de sene: cu Es. Sa Me-
opolitulu si domni canonici.

Toti domnii veniti de afora au fo-
primiti cu ospitalitate rara in cur-
Es. sale si pre la casele domniloru
canonici.

Lucrările au duratu trei dfile in-
gi: Luni, Marti si Miercuri pana nop-
tărdiu.

De tote părțile s'a observatu cea
viua interessare de lucru.

Consiliulu s'a ocupatu mai ver-
cu regularea modulu, in care sese
ministreze fundatiunea; cumu si
adu se se adune consiliulu? cine se
participe la elu? care se-i fia agendele?
a constituitu unu senatu, compusu
in câti-va dd. canonici si totu atâti
rbati civili, ce locuescu mai in de-
ana, — care senatu, adunandu-se mai
multe ori pre anuu, se prevedia afa-
rile curenti si mai pucinu insemnate
fundatiunei.

Tote aceste s'au regulatu cu de-a
meruntulu pr' intr'o instructiune.

Desbaterea unoru puncte de a in-
structiunei a fostu forte viua si nu odata
s'au tienutu discursuri, ce aru fi sierbitu
spre onore ori-carei adunari alese.

Cu deosebire incordata a fostu dis-
put'a, candu s'a desbatutu despre *res-
punsabilitatea administratiunei*, pentru pa-
gubele, ce aru veni asupr'a fundatiunei
d'in vin'a administratoriloru.

Unii au sustienutu, că administra-
tiunea se nu se incarece cu alta respun-
diate, decâtu numai cu cea *morale*.

Altii au aparate d'in tote poterile
proiectulu elaboratu de d. Josifu Popu,
carele impuneă administratoriloru de-
torintia de a responde si *cu pung'a* pen-
tru faptele s'au lasările lor, d'in cari va
fi venitu dauna pentru fundatiune.

Intru cei de antăiu mai aposatu a
graitu jurium inspectorulu fundatiuni-
loru de aici, carele afirmăcu tară, cum-
că domni'a sa *numai consciintiei sale* este
respundietoriu pentru opiniunile seu
parerile juridice si pentru svaturile, cari
le dă in cause de ale fundurileru.

Dar' a fostu combatutu d'in mai
multe parti cu argumente, cari aru meri-
rită se se aduca la cunoscintia onora-
tului publicu; si le-asi insiră pre scurtu,
deca le-asi fi auditu in siedinti'a consi-
liului. Inse eu nu am potutu participă
la siedintiele acele, d'in care cauza nu
me incumetu a-le reproduce, că se nu
schimbu cumva persoanele.

In urma consiliulu accepta: ca
administratorii se fia respundietori si ma-
terialmente pentru pagutele, ce s'au
nasce d'in vin'a lor, si de ace'a s'a de-
cisu, că votantii, candu aru fi impare-
chiati, se pota cere inducerea numeloru
sale in protocolu.

Singuru acestu conclusu ar fi de
ajunsu spre a castigă recunoscintia si
multiumita consiliului d'in estu anu;
pentru că elu asigura fundatiunea im-
punendu administratoriloru mai multa
grige si precautiune.

Bine ar fi deca s'aru regulă odata
si cele alalte fonduri oblegandu-se toti
administratorii responde si cu averea
loru propria pentru fondurile adminis-
trate decâtu ei, — oblegandu-se si d.
jurium-inspectoru se respundia in vreme
de lipsa si altoru-a, pentru parerile, ce
va dá in afacerile fondurilor publice,
de la cari-si scote regulatu remunera-
tiunea.

Că cei ce au cunoscintia de ome-
ni si impregiurări, candu i vorba de
bani, nu se multumescu cu responsa-
bilitatea morale.

In specie despre d. jurium inspe-
ctoru de multu s'a formatu opiniunea
acea, că domni'a sa cu consciintia sa
usioru se impaca.

Esemplu este tota purcederea d.
sale in caus'a morei basilitane de aici.
Consistoriulu a intrebatu pre d.

jurium insp. cumu se pote scote arenda-
toriulu, carele — dupa cumu se afirmă
— nu pleniă conditiunile contractulu?
D. jurium insp., dr. in drepturi si ad-
vocate vechiu cu titlu de consultissimu,
a respunsu, că se pote scote cu pote-
rea! Consistoriulu se dusu prin pare-
rea acest'a se invol; si d. dr. in capu de
nopte merse cu potere fisica asupr'a ju-
danului Danila Bretter si-lu scose d'in
mora. De aci se escă unu processu tare
amenintatoriu pentru fondulu basi-
litanu.

Unulu, care dă pareri de aceste,
se fia apoi respundietoriu numai in ain-
tea consciintiei sale? Ce se va alege de
fondurile administrate sub sarcin'a unei
respundietati de aceste?

Dar' se mergemu mai incolo.
Totu cu scoterea dlui Danila d'in
mora, d. dr. s'a intielesu cu alti intre-
prindietori de aci; si este secretu pu-
blicu, cumcă a luat de la ei 500 fl.,
pentru că se-li se dă mor'a fora licita-
tiune, si le-a si datu-o.

D. Danila inse a castigatu proces-
sulu de repunere in mora, si continu-
andu ar' fi castigatu si pre celu-a pen-
tru despagubire, deca d. dr. nu s'ar' fi
impacatu, — se intielege de sene, pacea
s'a facutu cu daun'a fondului, si nu cu
a celui, ce pusese la posunariu cele
500 fl.

Apoi cene se se mai indetulesca cu
respunderea morale?

Asi poté se aduca si intemplan-
a lui Zeethal in processulu seu cu Silber-
mann, care s'a vendutu pentru 600 fl.;
dar' este destulu si atât'a spre a trage
atentiunea Es. Sale si a P. V. consisto-
riu, că se nu incredintieze interesele
fondurilor ori-ce omu, care se provoca
la consciintia: că unii de acesti-a au
consciintia cam prea larga si potu aduce
necasu mare asupr'a fonduriloru.

Altmentea notezu si ace'a, cumcă
— dupa cumu se vorbesce in Blasiu —
Es. Sa ingrigiatu pentru fondurile in-
credentiate supraveghiarei Sale indata a
comisu dlui jurium insp. se se purifice
de cele publicate in Gazeta; si am con-
vingerea deplina, cumu că venindu-i la
cunoscintia purcederea necorecta a
dlui jurium insp. intru afacerea morei
de la Blasiu, va luă mesurile corespon-
dientie, că fondurile se fia deplinu ase-
curate.

Terminezu, rogandu-ve, că intru in-
teressulu binelui publicu se binevoiti
a suscepe sfrele aceste in pretiuitulu
diariu „Fed.“; era eu respundiu pen-
tru ele inaintea ori-si-cui.

N. M.

Socienu, 15. Sept. 1874.

Onorata Redactiune!

Faptele bune a unor'a ne indemna,
ba moralicesce ne îndetorescu a immulti

feliu scirea despre mortea lui a si fostu
primita cu o dorere egala de catra aceia,
pre cari elu i-combatu si de catra aceia,
pre cari i-aparase."

„O, de nu s'ar' lasă uitate aceste nobi-
le exemple!“

(„Orient. Latinu.“)

Sistemulu nostru solaru.

(urmare)

Mercuru.

Dupa ce ne fauramu una idea despre
pamentu si satelitul lui, ne intorcemu la
celealalte parti constitutive ale sistemulu
nostru solaru. Planetii se sub-impartiescu
in planeti inferiori, cari se afla intre sore si
calea pamentului, si superiori, cari se afla
afara de calea pamentului, s'au altu-men-
trete dissu in planeti, cari se afla mai a-
prope si mai departe de sore că pamentulu.
Intre cei de-antăi numerămu pre Mercuru
si Venusu; toti cei-alalti appartienu la
grup'a a dou'a:

materialulu de publicare a pre-stimate-
loru diuare pre aicea popularisate, la
acaroru spriginu contandu, rogu a cedă
locu in colonele pretiuitei foi „Federa-
tiunea“ urmatoriloru siruri:

In diu'a de st'a. Mari'a-mare, spect.
Dnu *Juliu Petricu*, deputatu dietale si
pretorele districtulu Resiti'a, fara de
veste séu avisu, sosindu in comun'a no-
stra personalminte, si provocandu-se la
promissiunea data din parte-i cu oca-
siunea constituirei comitetulu paro-
chialu in 1870, dede o dovada eclatanta
despre iubirea si zelulu seu cătra bise-
rica si scola, surprindindu-ne cu dona-
rea iconei hramului bisericescu: „Ador-
mirea nascatoarei de Domnedieu“ lucratu
cu multa maiestria si gustu, in pretiu
circa de 200 fl si adusa de donatoriulu de
la Vienn'a, din manele cutărui pictoru
academicu.

Comitatulu parohiale audiendu, că
prin fulgeru a venitu in corpore din bi-
serica, spre despachetarea iconei, — la
care ocaziune intimpinara pre marini-
mosulu donatoriu cu „se traiesca la
multi ani.“ Dupa aceea icon'a fū pre-
data episcopiei si dusa in beserica, unde
avea dupa datina se se santiesca, ceea
ce nu se intempla, decâtu numai provi-
soriu, prin preotulu pontificatoriu, că
se pota ocupă locu intre iconele sante;
— era pentru santirea solonela se ho-
tară diu'a de St'a. Mari'a-mica, — pre
candu s'a inviatu Dlu protopopu trac-
tualu, că se pontifice.

Dupa finirea actulu de santirea
provisoria, preotulu locale, prin o cuven-
tare acomodata ocaziunei, comunică
credintiosiloru numele marimosulu
donatoriu, indemnandu-i la imitarea a
astu-feliu de fapte bune, la ce poporulu
petrunsu de recunoscintia strigă cu glasu
innaltu „Domnedieu se-lu tiena intru
sanetate, norocire si fericire la multi
ani.“

Éta unu esemplu viu despre inte-
resarea de cas'a lui Ddieu, prin care de-
vinu astu-feliu de barbati nemuritori in
gur'a poporului, care, depunendu-si
omagiile sale pie, totu-de-una si-revoaca
in memoria si pre donatoriu.

Mie inse fia-mi-permisu a observă,
că laudatulu donatoriu, la care acést'a
binefacere nu e neci prim'a neci ultim'a
pre terenulu scolaru si bisericescu, —
cu fapt'a acésta are meritu duplu si
adeca:

1. biserica s'a infrumusetiatu, fara
scaderea materiala a sa;

2. atragendu prin artea picturei si
prin sfintieni'a imaginii atentiunea fie
cărui-a, dă indemn su spre imitare.

Dreptu ace'a, si pana atunci, pana
candu comitetulu si va plinfi detorint'a
— pre langa tote că-su de ferm'a con-
vinctiune, că resplat'a ceriului nu va
remané, — nu potu intrelasă, a nu dá
spresiune dorintiei generale din comun'a
nostra, candu dîcu, că: Ddieu se remu-

Celu mai' aproape de sore dintre toti
planetii e Mercuru, fiindu numai 8 milioane
de miluri departatu de sore, adeca de 160
ori mai departe că lun'a de pamentu. Ra-
diulu lui Mercuru e de trei ori mai micu
de cătu a pamentului, sau 300 miluri; su-
prefaci'a lui asiá dara contine 1.073.000
miluri patrate, ér volumulu 104 milioane de
miluri cubice, cam de 25 ori mai micu de
cātu a pamentului. De ora-ce mass'a lui
Mercuru face numai $\frac{1}{6}$ d'in a pamentului,
dessimea lui vá fi $\frac{25}{6}$ adeca de patru ori
mai mare că a pamentului, sau că a au-
rului si a platinei.

Mercuru inca are doue miscări, că si
pamentulu, un'a in giurulu sorelui si alt'a
in giurulu ossiei sale. Cea de antaia si
aici e una elipsa in carea unu focalariu lu-
ocupa sorele. De ora-ce planetulu acest'a e
asiá aproape de sore, trebue se rotesca si mai
tare in giurulu focalariului seu, si in fapta
elu si rotesce cu una celeritate de 6—7 mi-
luri in secunda, sau cu 578.880 miluri in
una dî. Acést'a elipsa o percurge Mercuru
in 87 dfile 23 ore si 16 secunde. In giurulu
ossiei sale rotesce odata in 24 ore 5 secunde,

neredie de mîi de ori indoitu pre d-lu Petricu si sè-lu tiena pana in caruntele batranetie — spre bucuria familiei, promovarea interesului patriei, natiunei si a bisericeii nostre!

Unulu din poporu.

Bai'a-mare, 1/13 Sept. 1874.

Onorabila Redactiune!

Una detorintia placuta implinescu, candu venu a relatá pre scurtu on. publicu cetitoriu decursulu siedintelor Adunarei gen. d'in 2. si 3. Sept. a. c. tinenta in Bai'a-mare, in cauza unui gimnasiu Romanu infintiandu in aceste parti.

Care Romanu nu nu va salutá cu bucuria acesta intreprindere de multu dorita, demultu suspirata? Eu sciu cá ea este si va fi epocale in progresulu nostru culturale nationale; si cene cunosce in detaiu jurstarile nostre sociali de pre aici, credu ca va consenti cu mene.

Onore braviloru initiatori! onore braviloru collucratori! natiunei mandria, bucuria in fiif sei devotati.

Erá unu spectaclu insufletitoriu a vedé una intelligentia numerosa, — la 100 de insi, cuadunata d'in aceste 6. comitate, Satu-mare, Chioru, Silvania, Solnoculu de mediulocu, Ugocia si Marmatia, spre a se consultá despre postarea unei sentinelle aperiatorii culturale nationale.

Fia-mi permisu a descrie neintre-ruptu desbaterile d'in ambele siedintie, ca firulu lucrului se fie mai homogenu, si orientarea mai usiora; omittendu totu-una data desbaterile de interesu mai restrinsu.

Siedintia 1 s'a deschisu la 11. ore a m. in sal'a cea mare a hotelului de aici pr'in M. O. D. Georgiu Manu Protopopu de Seini, Mentorulu venerandu a causei cestiunata, si pres, comitetului, provisoriu.

Adunarea gen. l'a onoratu cu unanimitate cu presidiulu „ad hoc“ in siedintiele adunarei acesteia.

Referentele comitetului provisoriu, M. O. D. Marchisiu citeste raportulu despre activitatea de pan'acuma a acelu comitetu. Va fi binevenitu, speru, a dá in extenso acelu raportu, d'in care se pote cunosce chiar historia de pan'acuma a causei acesteia.

Adun. gen. luandu la placuta cunoscentia raportulu facutu, asculta raportulu despre starea cassei. Se afla, ca summ'a totale e de 5821 fl statatori in obligatiuni si offerte benevole inca neincassate.

Aici ne-a surprinsu Sp. D. Simeon Stanu cu proiectulu spu, prin care s'ar dá una alta directiune activitatii de pan'acuma. — Proiectulu este urmatorulu:

Considerandu cá poteriile nostre materiale restrinse nu ne-ar' permite a aduná fondulu recerutu pentru gimnasiu, ar fi mai cu scopu, cá adunarea gen. sè se constitue in „Asociatiune pentru cultura poporului Romanu“ unindu-se cu asociatiunea Transilvana, si primindu statutele si regulamentele oceleia. Banfi, cass'a s'a sè o manipu-

leze de totulu separatu, si in locu de a infintia gimnasiu se impartiesca stipendie intre studentii seraci, si asia se concurga la propagarea culturalei, crescundu cátu de multi teneri, oapaci, dar' lipsiti de mediulocu de a se perfectuná.

Proiectulu acest'a, bunu in sene si salutaru, de si susutienutu cu focu de DD. Emanuilu si Aug. Pelle, a debutu se cada iantea opiniei publice, inaintea dorintiei esprese a Romaniloru d'in aceste tinenturi, inaintea discursului celebratu a Sp. D. Andreiu Medanu, care in vorbirea s'a a defasiuratu neresturnabilmente, cá pentru sustinerea Romanismului periclitatu pre la noi tocmai prin influentia crescerei neromane, avemu neincungurata trebuintia de unu gimnasiu. Candu ar' fi asociatiunea proiectata in stare de a ajutá 20. 30. de teneri cu stipendia cuvenintiose, caus'a gimnasiului mai ca e resoluta. Vedi bene, se recore zelu, sacrificiu si activitate neobosita.

Intre aceste, ca unu angeru intaritoriu a sositu una dapesia telegrafica d'in Siomcuta-mare, subscrisa de mai multi Chioreni, in carea DD. vecini saluta intreprinderea adun. gen. si dorescu cá gimnasiulu sè se stabileasca in Siomcuta-mare, unde dispunu de fonduri pentru asemene scopu.

D. Pres. propuse intrebarea, cá ore afla de lipsa adun. infintierea unui gimnasiu romanu?

Adunarea s'a pronunsiu afirmative, cu exceptiunea aloru 3, cari au ramasu pentru proiectulu Dlu Stanu.

Cestiunea locului unde sè se stabileasca gimnasiulu, s'a suspinsu pentru acuma, si s'a lassatu pentru un'a alta adun. gen. definitivu organizata.

Nunc venio ad fortissimum virum! Se fia gimnasiu! Dar cum sè se infintieze? cum sè se coadune fondulu recerutu? aici stá momentulu principale!

Amorulu natiunei te face si financieru, te face calculatoru, speculante in interesulu comunu. Dorere! mam'a nostra sociale, statulu magiarismului cugeta ca stá in interesulu seu (reu priceputu), a impede cátu se pote ori-ce nisuintie salutari si legali a na inualitatiloru! Dar' t.ecemu cu indignatiune pre lunga acestu spariatoriu hidosu; nimicu se nu ne retiena. Unu poporu desteptatu la conscientia existentiei sale, mai multa nu pote fi selavu!

Intre planurile propuse pentru infintiatirea fondulu recerutu, mai practiculu, mai usioru esecutabile a fostu cellu propusu de M. O. D. Stefanu Biltiu.

Elu cercandu statistica Romaniloru d'in aceste 6 comitate interessate la infintiatirea gimnasiului, a afflatu cá numerulu sufloteloru R. prestreze 300,000.

Acuma, preotii, cantorii, docentii, toti inteligentii se fia atotu de zelosi, a coaduná annuatim una summa de cruceri, corespundiatia numerulu sufloteloru.

Planulu acest'a s'a primitu cu unanimitate, si s'a predatu unei comisiuni de 15 pentru elaborare.

Ar' fi de doritu, cá idea aceste se se

generalizeze, si se ajunga la una prassa universalis intre toti Romanii. (Dar' despre acest'a de alta data.)

S'a ivitu apoi cestiunea iuridica, despre constituterea legale a unei „societati pentru infintiatirea unui gimnasiu Romanu in aceste 6. comitate.“

Acesta societate e absolutu de lipsa ca se reprezenteze affacerile de ori ce specia a causei acesteia, ca persona morale in antea foruriloru civili.

Ca societate, debue se aiba statute; ca societate debue se fia intarita de guvern; pentru aceea, Adun. a afflatu de bine a esmitte una comisiune de 7. pentru elaborarea proiectului de statute, supunendu la desbateru generale. De presidente alu aceste comisiuni s'a alesu Sp. D. Andreiu Medanu, ér' de membrii DD. Stefanu Biltiu, Georgiu Marchisiu, Nicolau Nilvanu, Ioane Selagianu, Florianu Cocianu si Vasiliu Dragosiu.

Comitetulu permanentu inca s'a constituitu in modulu urmatoriu:

Presiedinte. Sp. D. Paulu Dragosiu Vicecomitele distr. Chioru. — Vicepresiedenti s'au alesu doi, anume: Resimulu D. Alimpiu Barbulovicu, si Resimulu D. Joane Popp, Administr. off. Vic. in Marmatia. Secretari: DD. V. Lucaciu, Nicolau Nilvanu, Florianu Cocianu, Cassariu: D. Andreiu Medanu. Controloru: D. Stefanu Biltiu.

De Membrii s'au alesu DD: Georgiu Manu protopopu, Arohid. Georgiu Popu d'in Vezundu, Archidiac. Grigoriu Popu, Ioane Selagianu, Georgiu Iuhasu, Vas: Fabianu, Georgiu Popu proprietariu in Basesci, Aug. Pelle, Dr. Ioane Nichita, Danielu Vulturu, Andreiu Cosma, Niceforu Osianu, Ioane Simonu, Dr. Ioane Maniu, Teodoru Popu, Vas. Buteanu, Ath. Cototiu, Alessiu Varna, Vas. Indre, Dr. Ioane Coceriu, Ales. Popu de Monostoru, Grigoriu Hengye, Ioane Popu adv. in Satu-mariu, Georgiu Marchisiu, Georgiu Szekel, Alessandru Erdós, Danielu Napoianu, Iosifu Popu d'in Ilba, Vas. Popu d'in Busiacu, Vas. Anderco, Vas. Hossu Protonotariu, Vasiliu Dragosiu, Vicecomitele D. Mihalca Ladislau Iurca ablegatu Gavrielu Lazaru.

Venindu la desbateru cestiunea despre defigerea locului si tempului fitorei adunari, s'a decisu, ca adunarea venitoria sè se tiena in Siomcuta Mare, si inca pentru urgentia lucruriloru in 4. si 5. Novembre a. c. De altu-cum dispusetiunile ulterioari suntu concrediute intieptiunei comitetului permanentu.

Aceste suntu punctele picipali si mai interessante a desbatoriloru d'in ambele siedintie.

Cu aceste terminedi prin aceea pia invocatiune, ca Pronia ceresca se grijesca de acest'a intreprindere santa, si se ne ajute a realiza catu mai curundu scopulu doritu.

Dr. V. Lucaciu
notariu „ad hoc.“ in adun. gen.

Raportulu

Comitetulu provisoriu pentru gimnasiu romanu infintiandu la Seini, in comitat. S. tumariu, facutu prin referintele subscrisu cu ocaziunea adunarei generale tinentu in si 3. Sept. 1874. in Bai-a-mare, — despre fazele preste cari a trecut, si stadiulu in care se afla de presentu acesta cauza.

Remarcabilulu si epocalulu anu 1874 a desteptatu multe popore la una noua via si noue concepte ale conscientiei existentiiloru; poporulu romanu inca s'a desteptatu la acelu anu incoce la una noua vietu; priceputu inse, cá calea pre care are a aventá si asie dicendu a se emancipá, e a culturale si a dezvoltarei jalle spirituale — a priceputu, ca pentru assecurarea existintiei sale natiunali, nu este altu mod ori mediulocu mai potornicu, mai effica decátu luminarea mintiei prin invetiatura cultura, si deci a apucatu cu tota resolutiunea si energia pre acesta calle. Avem reu poporulu romanu in cultura si invetiatura in unu tempu relativu scurtu si in grele obstacule e considerabila, e in bucuria. Intru adeveru nu e pre lungu temp de candu vedemu unu numeru imbucuratu de asociatiuni mai mari si societati mai mici infintiate pentru aventarea invetiamentului si culturalei natiunali. Institutu culturalei fara vre unu altu ajutoriu si sprijana, decátu numai prin modestele mediiu locu ale poporului romanu, ni-s'au sporit si cu ajutoriulu prevedintiei si a bunu geniu alu natiunei nostre, sperámu, ca voru mai sporí incetisiorn. Barbatii cuallcati, intieleginti'a ni-s'au inmultitu si inmultieste mereu in proportiune inusultoria de respectu.

Poporulu romanu d'in Satumariu si comitatele invecinate, de si genulu progresulu-a desteptatu si pre elu, strabatundu-i orizontulu cu lumin'a sa: a ramasu ceva-si deretrulu fratiloru d'in alte parti. Acesta dorere, ba pote chiar' rosindu, canta se recunostemu; cá-ci pre acestu teritoriu stulu de vastu (aprope la 200 mile) compactu nu avemu, de cátu ceteva eco-poporali bine organizate si 4. catedre limba romana la gimnasiile rom. catoli din Sighetulu, Marmatiei, Baiamare, Satu-mariu si Carei. Alte institute de invetiamentu, mai chiar' societati de lectura cumu li-amu dice casine cu caracteru pur natiunалу ni-lipseacu, de totulu!

Aceste impregiurari triste constatate le potemu, nu ni-e iertatu a le mai suferi, da nu voimu a incurge imputarile si chiar blastemulu posteru tatiei.

Si ore ce-ni-ar'u pote da celu mai potornicu aventu intru desteptarea si progresarea nostra, decátu adaparea din isvoru Pierideloru romanesci?

Prin urmare abia credu, cá se recore a demustrá mai pre largu, cá infintiatirea

Continuare pre pag. 559.

prin urmare are di si nopte mai cá si pamentulu. Anutempurile inse diferescu forte de ale pamentului, de si inclinarea ecliptice e 20° adeca numai cu 3° 28' mai mica de cátu la pamentu. Acea diferentia in anutimpuri provine d'in apropiarea lui cea mare de sore, si d'in celeritatea cea enorma. Sá constatatu, cá pre candu anutimpurile la noi dureza 91 díle, pre atunci la Mercuru dureza numai 22 díle, prin urmare acolo trebuie cá e una primavera continua; dar' sorele i-incaldiesce diu'a surfaci'a atátu de tare, in cátu noptea nu e in stare se produca ecuilibriu in temperatura, de unde urmeza, cá organismulu celoru de pre Mercuru trebuie se fia de o natura cu totulu diferita de acestoru de pre pamentu. Mercuru primesce de la sore una lumina de siepte ori mai intensiva cá pamentulu, deci si temperatur'a lui trebuie se steá in raportu cu a pamentului, cá si intensitatile luminei. Lumin'a de pre Mercuru ni-ar' orbí cu totulu, ér' temperatur'a aceea ar' innadusi totu organismulu de pre pamentu.

De ne-amu poté súf in sore, si de acolo se cautámu la planeti — deca amu avé

firesce atari ochi, — amu vedé pre Mercuru mai asiá de mare cá si pamentulu; ér' deca ne-amu poté súf in Mercuru, amu vedé sorele de 7 ori mai mare.

De ora-ce Mercuru e asiá aprope de sore, si se departeza de acost'a in maximum numai 28° spre resaritu sau apusu, ochiulu liberu lu-pote vedé numai anevoia, ser'a dupa apunere spre resaritu si demaneti'a in ainte de resarite spre apusu de la sore; asiá dara numai ochiulu inarmatu pote se scruteze ce e acestu planetu, de si astronomii grecesci vorbescu si de insuairile fisice a lui Mercuru; pote ei avura ochi mai ageri cá noi, cá-ce Copernicus, astronomulu celu mai celebru, chiaru in or'a mortiei s'a plansu, cá nu a potutu vedé cu ochii liberi nece odata pre Mercuru. — Cu ajutoriulu telescopieloru s'au facutu si aici descoperiri interessante. Mercuru ni-areta fase cá si lun'a, d'in a caroru observari s'a constatatu, cá si elu are atmosfera si munti nalti de 58,000 urme estensi de la 40—60 miluri pre surfaci'a lui. Acesti munti de doue ori mai nalti cá Himalaia, potu stimperá cu umbrele loru cele enorme temperatur'a cea mare a

planetului, si pote i-face posibilu unu organismu imbelsiugatu.

De ora-ce Mercuru se afla intre pamentu si sore, trebuie se treca si pre d'in aintea sorelui, ceea ce in fakta se si intempla in timpuri determinate. Fenomenulu acest'a lu-afflamu si la Venus, carele chiaru la 9 Decembre in anulu acest'a vá se treca. Lips'a de figuri ne constringe se trecemu cu vederea acestu fenomenu interessantu; ne rezervámu inse cá se vorbimu despre densulu; macar cátu d' pucinu, dupa ce voru fi sositu espeditiunile eruditiloru, care au si plecatu dejá in diferite parti, si dupa ce ni-vor'u fi cunoscutu si rezultatele interessante ale observatiuniloru loru. Treceamu acumu la celu alaltu planetu inferioru, la

Venusu.

Fia-care planetu are una caracteristica insemnata pentru pamentu, se pare inse cá nece unulu asiá de insemnata cá Venusu. Elu e celu mai frumosu dintre toti planeti; nece unulu nu e asié aprope de pamentu cá densulu. Uitandu-ne la Venusu de pre pamentu, vedemu cá elu are celeritatea cea

mai mare; pote cá acestu planetu prin micsicarea s'a cea rapede ni-a motivu anu afflamu, cá afora de stelele cele fipte existu in universu si planeti; elu ne-a invetiatu se calculámu si departarea cea averata a sorelui de la pamentu si se merrámu spatiulu d'in sistemulu nostru solar. Ori cine lu-pote cunosce de pre lumin'a cea alba, orbitoria si forte iutensiva. Venus e steau'a cea de-antáia, ce se pote vedé cu ochiulu liberu de odata cu sorele, cá lun'a.

Spledorea s'a cea mare a atrasu asupra si totu de-un'a atentiunea omenimei. Hemeru si Virgilu asemnea si cei alalti poeti antici suntu incantati de densulu; má si astu di afflamu, cá Venus e cantatu de toti poeti de si obiectele de predilectiune a poetiloru suntu asta-di amorulu si vinulu. Poporulu nostru lu-cunosce sub nume de „luciferu“ carele s'era si demaneti'a i-servesce oracumu de orariu; femeile lu veneresca, cá pre modelulu frumusetiei, má pre unele locu in onorea lui se si retienu de la lucruri mai insemnate in diu'a „Vinerea.“

Departarea lui de la sore e 15 milio

Supplementu la nr. 66 allu „Federat.“
cursulu an. 1874.

unui gimnasiu romanescu in aceste parti e lips'a cea mai imperiosa. Eca problem'a santa si urgenta, ce avem a deslegá!

Ide'a infintiarei unui gimnasiu romanescu in partile aceste a fostu pote conceputa mai de multu tempu, in mai multe capete luminate si anime invapaiate de dorulu culturai. Ea insa s'a manifestatu si asia dicendu a inceputu a pasi la viétia in anulu Domnului 1861. prin zel-sulu protopopu alu Seimiloru, dlu Georgiu Maniu, carele indemnatu si condusu de sincera iubire catra poporulu romanescu, destinsa caracteristica a dnei sale, a conchiamatu la sine in Seini una conferintia care s'a adunatu si ttenutu in 12. Sept. 1861. fiindu de fatia 37. inteligenti rui, preoti si mireni, intre ei cátiua professori gimnasiali de la Beiusiu si dnulu ablegatu distalu d'in comitatulu Aradului, Joanu P. Desseanu. In acesta conferintia s'a proiectatu si decisu infintiarea unui gimnasiu superioru romanescu in opidulu Seini totu atunci s'a alesu unu comitetu provisoriu statatoriu d'in urmatorii 10 membri: Dni Georgiu Maniu, Joanu Seremi, Petru Branu, Georgiu Popu, Teodoru Szabó, Vasiliu Catoca, Alessandru Erdős — protopopi, Joanu Darabanu parochu in Tirsoltiu, Joanu Popu, de presentu administrator alu oficiulu vicarialu in Marmatia si Vasiliu Fabianu, sub presidiulu dlui protopopu Georgiu Maniu, pentru conducerea ulterioara acestei cause pana la una adunare generala a romaniloru din comitatele invecinate, care s'a fostu pusu inca atunci in prospectu. Comitetulu cu intervalluri mai lungi si mai scurte a ttenutu de atunci pana acumu 4 siedintie: un'a in Madarasu 29. Oct. 1861. un'a in Satumariu in 1862, un'a in Seini in 15. Iuliu 1869 si ultim'a in Lipu 23 Iuliu a. c.

In acésta din urma s'a decisu conchiamarea acestei adunari generali ttenende dupa programma cunoscuta si alaturata sub I. Fiindu inse ca in decursulu tempului dlui notariu alu comitetului, Rev. Joanu Popu, s'a stramutatu cu locuint'a si nu i-a fostu indemana a comparé la siedintiele comitetului, subscrisulu inca in siedintia d'in Seini (1869) a fostu substituitu de notariu alu comitetului, astufeliu si sortea de a face acestu reportu a cadiutu pre elu.

Provinci'a ce-mi e data pentru astadi, vinu deci a o implini dupa modestelemi poteri. Rogu de odata pre onorabil'a adunare de putiena paciintia, promitiendu, ca voui fi catu se pote mai scurtu.

Conferintia din Seini conchiamata pre 12. Sept. 1861. prin dlu protopopu Georgiu Maniu, convingendu-se despre lips'a ardiectoria a unui gimnasiu romanescu in aceste parti, a primitu cu unanimitate proiectulu infintiarei lui si a defiptu localitatea lui cu maioritate de 24 voturi, contra 3 in opidulu Seini, d'in cauza, ca de una parte a aflatu a fi aice centrulu celu mai accomodatu pentru

poporulu romanu d'in comitatulu Satumariu si cele invecinate, era de alta parte, pentru ca poporulu romanu, resp. comun'a baserescesca gr. lat. din Seini a oferitu localitatea si materiale pentru redicarea edificiiu rocerutu, indetorindu-se a da si lemne de focu la scola, totu-odata s'a oblegatu a sustiené scole normali, d'in cari doue clase pre atunci se aflau infintiate si organizate. Despre aceste comitetulu are la mana documinte scrise.

Ivindu-se apoi intebarea, cá pre ce spese se se infintiedie si sustiena acestu gimnasiu, s'a decisu, ca aceste se se faca pre spesele private, va se dica castigata d'in oferte benevole si donuri de la romanimele d'in comitatele Satumariu si cele invecinate Astufeliu intreprendiendu-se colectele si incepuendu-se ofertele numai decátu la inceputu s'a oferitu resp. subscrisu sum'm'a de 5,821 fl. v. a. (Reportulu dlui casariu se alatura sub A.). Totu atunci s'a decisu ca despre acesta intreprendere salutaria se se incunoscintiede veneratele ordinariate eppesci gr. cat. de Oradea-mare si Gherla, cu rogarea de a ni-spriji si ajutá.

Pentru conducerea ulterioara a acestei cause, conferintia primaria d'in Seini a alesu din sinulu seu unu comitetu provisoriu d'in susu numitii 10 membri, carele si-a ttenutu

I. Siedintia

in 29. Oct. 1861. in comun'a Madarasu, cu care ocaziune s'a redigatu una suplica adresa Majestati Sale Imperatului, care suplica, cerculandu mai tardiu prin communele romane d'in comitatulu Satu-mariu, s'a prevediutu cu sute de subscieri si 85. sigille comunale. Totu in acésta siedintia s'a redigatu si adresele cátra Von. Ordinariate d'in Oradea-Mare si Gherla in intellesulu amentitu. In anulu urmatoriu 1862 s'a ttenutu a

II. Siedintia

in orasiulu Satu-mariu, in care s'a revediu si modificatu adresele amentite si alaturate aici su B, si C, si s'a emissu una commissiune d'in urmatorii 4 membrii: Rasi-mulu d. I. Darabanu, protopu si canonicu onorariu, cá presiedinte, Petru Branu protopopu si prof. Ignatiu Sabau, si Georgiu Marchisiu, insarcinandu-se cu elaborarea statuteloru gimn. infintiandu; proiectulu se acclude aici sub D.

De aici apoi constellatiunea politica in intrulu Imperiulu luandu una stramutare si facundu-se unele restringeri si in administrarea politica a patriei, conferintiele si adunarele de ori ce soiú s'au conditionatu de la concessiunea prealabile a officiateloru politice respective si adeca s'au pusu multe piedece ttenerei de adunari si conferintie. Intre astfelu de impregiurári comitetulu provisoriu a fostu asia dicendu constrinsu a-si suspinde pre unu tempu activitatea. Legile dietali mai noue apoi redicandu acele piedece, comitetulu fu conchiamatu prin presiedintele seu la a

III. siedintia,

pre 15. Iuliu 1869. la Seini, unde infaciosiandu-se 6. membri, pres. deschise siedintia, justificandu suspenderea activitatei comitetului, prin impregiurári preatinse. Ivindu-se apoi costiuinea, cá de órece pre callea collecteloru si a offerteloru, numai cu greu si in tempu indelungatu s'ar' poté aduná sum'm'a roceruta (cam 200,000 fl. v. a.) pentru infintiarea gimnasiulu proiectatu: in ce modu si pre ce calle s'ar' poté cascigá aceea mai usioru si mai de graba? D. pres. propuse unu planu de sortituru lotterialu, in intellesulu cárcia ar' fi a se esmitte si vinde 100,000 losuri a 3 fl. v. a. si din incurrendii 300,000 fl. v. a. remanendu cu subtragerea speseloru cam 200,000, sum'm'a acésta ar' fi se remana in fondu pentru gimn. catra care s'ar' mai adaoge offertele marinimose eventuale. Modalitatea manipularei si indoplinerei acestei sortiture are a o detiermurí adun. gen. presenta, de la care depinde si acceptarea acestui proiectu. Totu in acésta siedintia a comitetulu provisoriu s'a decisu si aceea, cá subscrisulu, cá referente, se delinieze in adunarea generala a asociatiunei Transilvane ttenuta in an. 1869 in Siomcut'a mare istoria si fasele preste cari a trecutu si stadiulu in care se afflase atunci cestiunea gimnasiulu de Seini, cá astfelu natiunea se cunoasca tendint'a si nesuintiele nóstre, si se le spriginésca; pentru cá interessulu nu e numai particulariu alu nostru, ci universalu alu natiunei.

Acésta s'a si intemplat, si adun. gen. a asociatiunei Transilvane d'in Siomcut'a a si primitu protocollamente tota spriginirea morale si materiale possibile. In acestu stadiu a pausatu apoi acésta cauza pan' la a

IV. siedintia

cunvocata prin D. presied. la Lipau in 23 Iuliu a. c. In acésta s'a decisu a se convocá si ttiene acésta adun. gen. aici la Baia-mare, conformu programmei allaturate sub E.

Aceste sunt fasele prin cari a trecutu, acésta e stadiulu in care se afla pana astadi caus'a gimn. de Seini.

Deca staruint'a nostra pentru infintiarea acestui isvoru alu Pierideloru merita nu numai a se aprobá ci si a se sprijini, judece insa-si natiunea, la carea facemu appellu.

Noi, fratiloru Romani d'in Satu-mare, Silvania, Cetatea de Petra, Marmatia si Ugocia, fiindu mai insetati decátu alti frati ai nostri de isvorulu Pierideloru romanesci, suntemu avisati a dá mana cu mana, a pune umeru la umeru, si cu poteri unite a ne deschide acestu isvoru datatoriu de vietia.

De vomu fi in contielegere si unire, nu numai ne va fi possibile, ci ne va fi sigura ajungerea scopulu, cá-ci atunci Ddieulu poteriloru va fi cu noi si deca va fi Elu cu noi, cine va fi contra' nostra?!

S'a cetitu in adun. gen. din Baia-mare, in 2 Septevre 1874.

Georgiu Marchisiu.
referinte.

VARIETATI.

** Escelintia Sa metropolitulu d'in Blasiu dr. J. Vancea a plecatu se viteze ttenutulu Sabiiulu si alu Fagarasiulu.

(D. Cesaru Bolliacu) Redactorulu „Trompetei Carpatiloru“, deputatu si presiedinte alu Comitetulu archeologicu din Buccuresci, rentorcandu-se d'in caletoria de la Paris, a sositu alaltaeri in Capital'a Ungariei, de unde dupa efectuirea unoru achisitiuni archeologice, a plecatu adi la Sabiiu, totu in interesse archeologice, lasandu o placuta aducere aminte romaniloru co cari au convenitu p'aceia.

(Dr. Alessandru Popoviciu) „Famili'a“ in n-rulu seu din urma publica portretulu si biografi'a distinsulu doctoru Aless. Popoviciu, alu cáru numelu veduramu nu de multu figurandu prin diurnalistic'a magiara care lu tassá de agitatoriu contra statulu magiaru, pentru cá a avutu curagiulu si patriotismulu de-a aপর onorea romaniloru blesata in modu atátu de odiosu de catra ungeriiu din Mehadi'a. Credemu a impleni unu actu bineprimitu de lectorii nostri reproducendu aici urmatoriele schitie din acesta biografia interesanta:

„Mediculu dr. Alessandru Popoviciu, se trage din o familia din Roman'a, care acolo a purtatu numele „Popescu“ Pre timpulu inse, candu biserica gr. or. romana din Austria era supusa patriarcatulu serbescu, acésta a aninatu — dupa datin'a de atunce — si la acestu nume terminatiunea „viciu“, — si astu-feliu Popescu deveni Popoviciu. Tata-seu a fostu negutiatoriu in orasiulu Oravitia, unde fiulu seu Alessandru fu nascutu la 17 jan. 1836. Totu aice elu facu si cursulu gimnasialu de 6 clase, terminandu cele 2 superiore la Vienna. La 1853 intrá la facultatea de medecina a Universitatii din Pest'a, si la 1858 terminá studiile la facultatea din Vienna. Rigorosele din chirurgia si obstreticia le facu in Pest'a, ér cele dín medecina la Vienna, luandu totu de-odata si doctoratulu din tota sciintia medicala la vechi'a Universitate din Bavaria Erlaagen, unde si practisá mai multe luni de dille. La 1861 fu numitu de catra repausatulu Gojdu, atunce comite supremu alu comitatulu Carasiu, medicu districtualu preste patru districte. Standu acolo 6 luni de dille se si bucurá de unu renume bunu in partile acele, cátu omenii din cele mai indepartate locuri veniau a-i cere sfatulu medicalu; ma si de prin Roman'a, si de prin Serbia, incepeau a veni se-i cere ajutoriulu si se-lu duca pre acolo, pana chiaru si in Turcia. Patru ani petrecu dinsulu acolo, bucurandu-se d. o praca totu mai respaudita, si in acestu restimpu se casatori cu fic'a consiliariulu imperialu Petru Dragaci.

(Va urmá.)

T. Ciocnea.

de miluri, ér de la pamentu varieza intre 5 si 35 milioane de miluri. Candu e numai 5 milioane departatu de pamentu lu-vedem mai cá ori care planetu; ér candu e 35 milioane de miluri e mai micu si de cátu Mercuru, e numai diumetate cá Saturnu si numai a cincii'a partea cá Iupiter.

Diametrulu seu adaveratu e de 1680 miluri, ceva mai micu de cátu a pamentulu, carele e de 1718 miluri. Suprafacia lui contine 8376000 miluri patrata, ér volumulu 2230 milioane de miluri cubice; prin armare dessimea lui e pucinu mai mare cá a pamentulu.

Cá toti planetii si densulu are done miscári. Calea in giurulu sorelui si aici e una elipsa, dar' forte a rope de unu cercu, de unde urmeza, cá-lu vedemu mai totu de-a un'a in una forma departatu de sore, pre candu acesta distantia la Mercuru varieza cu done milione de miluri. Acesta elipsa o percurge Venusu in timpu de 224 dille 16 ore si 49 secunde er' in giurulu ossiei sale rotesce odata in 23 ore 21 minute si 23. s. Dna si noptea dar' suntu mai in una forma, cá-ce pre candu inclinarea eclipticea la

pamentu contine numai 23° 28', pre atunci a lui Venusu contine 72°, adeca de trei ori mai multu cá a pamentulu. Dupa cumu scimu, inclinarea eclipticea organizeza anutimpurile. Si acolo, cá si la pamentu suntu pre fia care emisfera cáte trei zone. D'in inclinarea aceea mare a eclipticea aflamu cá acolo zon'a cea calda si ce rece cuprindu numai cáte 18° pre una emisfera si nu 23° cá pre pamentu, ér' cea stemparata 54° si nu 46° cá la noi; asemenea aflamu, cá pre zona cea stemparata sorele lucece continiu mai multu tempu, si apoi ér' se ascunde de totu pentru unu tempu anumitu; de unde suntemu indereptatfi se afirmámu, cá organismulu de pre Venus e espussu la scaimbári forte mari de temperatura, cari inse se micusioreza prin durat'a cea scurta a anutimpuriloru, carea abia e diumetate cá la noi.

Urmarindu pre Venusu cu unu telescopiu forte, aflamu, cá si dinsulu ni-areta fase, cá si Mercuru, dar' mai batetorie la ochi. Astronomii s'au ocupatu multu tempu cu acestu planetu si specialu cu fasele lui; unii sustienu a fi aflatu pre dinsulu pete cá

pre sore, dar' Schrötter a constatatu, cá acele suntu nescu negure subtiri. Trecundu Venusu preste ver o stea, acésta nu dispare numai de cátu, ci cáteva minute mai tardiu; radii de lumina, ce cadu pre Venusu, se refrangu, si d'in tote aceste resulta, cá Venusu inca are atmosfera, dar nu asiá estiusa, cá pamentulu, multu mai curata si mai rara cá a'acelui; unii sustienu cá Venusu nu are apa de locu, si cá e uscatu si cristalisatu cá si lun'a.

Cautandu la Venusu cu telescopiulu aflamu cá pre unele locuri lumina e mai pucinu pre altele mai multu intensiva, ceea ce ne conduce la ide'a, cá acésta differintia in intensitate provine d'in nescu umbre colosali, ce le revarsa muntii nalti.

Scrutatiunile astronomiloru au aflatu, cá pre Venusu se afla munti nalti de 6 miluri, má Schrötter dice, cá nece unu planetu nu e asiá muntosu cá acésta. — De ne-am poté súf in Venusu, atmosfer'a lui cea pururia limpede ni-ar aretá una lume multu mai splendida: unu sore de 4 ori mai mare si tote cele alalte stelle mai luminoase; de

pre muntii cei de 6 miluri amu vedé pre suprafacia lui Venusu pana preste 100 miluri cu telescopiulu, si radii solari noptea aru remané pana tardiu pre vorurile muntiloru. Ce prospectu incantatoriu!

Pamentulu se vede de pre Venusu de 9 ori mai mare, decátu cum vedemu noi pre Venusu, candu e numai 6 milioane miluri departatu de noi; ér' lumina, ce o reflecta pamentulu asupra-i, e de 9 ori mai intensiva, cá ceea ce o reflecta densulu asupra pamentulu. — Unii, cu Lambert in frunte, sustienu, cá Venusu are si unu trabantu, ceea ce nu s'a constatatu de locu; amagirea asta optica a provenitu d'in splendorea cea mare a lui Venusu, carea conturba totu de-un'a telescopiele.

La 1866, din cauze si neplaceri politice, disgustatu a mai remané pre teritoriulu acest'a, imbratisiá carier'a balneologica, mutandu-se in lun'a lui maiu 1866 la Mehadia, adeca la báile erculeane. In scurtu timpu si luá rangulu d'antaiu intre colegii sei de acolo, rangul pre care lu-tiene si adi. Din 1866 si pana asta-di pre sesonulu báiloru, dr. Alesandru Propoviciu stá vér'a totu in aceste báii in calitate de medicu, es. rcendu-si profesiunea spre indestulirea publiculuu intregu. De la 1866 incóce, in timpu de iérna, dinsulu a facutu nencetatu caletorii sciintifice prin mai multe párti ale Europei, si a nume in Itali'a, Spani'a, Franci'a, Anglitér'a, Germani'a, in Orientu prin Egiptu si Turci'a, — si in fine in Afric'a, cercetandu pretotindene spitalurile si casele de sanetate, facéndu conosci'ti'a multoru celebritáti medicale. In resbelulu franceso-germanu a participatu cá medicu pre spesele sale, 6 septemani la francesi 6 la prussieni. Nisuintiele lui fura incoronate cu o multime de decoratiuni, din mai multe párti ale lúmei pre unde a amblatu, — si prifi alegerea sa de membru onorariu, corespondinte si presiedinte onorariu de castra mai multe societáti din tierile straine. Astu-felu Carolu I i-dede medali'a de argintu pentru arti si sciintie; Prussi'a lu-decorá cu coron'a mica de feru; Societatea mediciloru militari francesi lu-alesse membru onorariu si corespondinte; institutulu politechnicu din Carcassone lu-numi presiedinte de onore si protectoru; societatea de ospitalitate din Algeri'a si Societatea „de sauveteurs de l'aude“ din Francia lu-alesse presiedinte de onore si corespondinte generalu; la Jerusalimu fu numitu „chevalier de saint Sauveur de Mont-Real, Jerusalem, Rhodes et Malte“; si in primavér'a estui anu fu alesu presiedinte de onore in Belgia la societatea regéscá centrala de „sauveteurs.“ Pre terenulu literariu inca a desvoltatu activitate. La anulu 1872 a publicatu in Pest'a romanesce unu opu balneologicu a supra báiloru erculeane, unicu in feliulu seu si celu d'antaiu opu balneologicu in literatur'a nostra; tratéza despre istori'a acestoru báii, mineralogiá, botanica, zoologia si tradiunile poporale. Ern'a — candu nu caletoresce — petrece la Vienn'a, unde deja in mai multi ani lu-vediaru in fruntea comitetuluu junimei alesu pentru arangiarea baluriloru romanesce; baluri, cari au intrunutu totu-de-una asié publicu elegantu, cari au facutu asié multa onore Romaniloru si cari au produsu vinituri asié importante cabinetulu de lectura romanesce de acolo, acestu folariu alu toturoru Romaniloru, cari s'abatut pre la Vienn'a.“

Bibliografia.

„Predicatoriulu sateanulu romanu.“

Striga cu taria si nu incetá,
Ca trimbitia-ti inaltia vocea tá!
Isaia c. 58. v. 1.

Sub acestu nume vomu edá de la 1. Januariu vonitoriu un'a scriere periodica de prediciu poporarie, care esindu in antai'a di a fiesce careia lune in formatu 8-vo mare in fasciculu câte de 3-3½ cole, si in decursulu unui anu in 36-40 cole — va formá cu capetulu anulu unu opu completu de prediciu pentru tote Dominecele si Serbatorile anulu precumu si pentru tote ocaziunile, cari potu veni inainte Preotulu cá si predicatoriu alu besericei lui Christosu.

Fiesce care fasciculu va esi celu pucinu cu 10 dile inainte de din'a antaia a lunei, pentru care vá fi intocmitu si se va espedá asié, cá totu prenumerantii avendu-lu a mana de cu bonu tempu, se se pota folosi de elu in curentu; asié de es. fasciculu, care va cuprinde predicele pentru dominecele si Serbatorile lunei Januariu se va espedá celu multu in 20 Decembre si celu pentru lun'a Februariu celu multu 20 Januariu si asié mai departe — publicandu in fiesce care fasciculu pre langa predicele pentru Dominecele si Serbatorile lunei respective si mai multe prediciu ocasionali.

Afara de aceea fiesce care fasciculu va

fi brosiatu cu invelitoria colorata, care va publicá Calendariulu completu a lunei pentru care este intocmitu — cuprindendu afara de aceea si mai multe insemnári folositoare din medicin'a de cas'a — si in cátu va iertá loculu si din economi'a de casa si de campu — facundu totu odata cunoscutu si opurile de lipsa comuna esite pana acum'a séu esinde in decursulu anulu.

Si asié prenumerantii nostrii voru primi in decursulu anulu unu opu completu de prediciu pentru tote Dominecele si Serbatorile anulu, precumu si pentru tote ocaziunile, cari potu veni inainte unui predicatoru alu besericei lui Christosu, in totalu *LII*. prediciu tote lucrate in stilu poporariu si limba usiora asié in cátu acelea voru pote fi cetite poporulu dea dreptulu asié cumu se voru aflá lucrate fara a se mai schimbá catu-si de pucinu; — afara de aceea pre invelitoria:

a) Calendariulu anulu 1875 cu tote recerintiele unui Calendariu, neavendu astu-feliu lipsa de cascigarea unui Calendariu deosebitu pentru acelu anu:

b) mai multe insemnári din medicin'a de casa, aretandu medicinelle de casa celea mai bune pentru tote bolele mai dese si incátu se va aflá de lipsa si va fi cu poe tentia si causele unoru bole — impreuna cu preservativele contra lor, dandu gratuitu ori si cáruu prenumerante indrumarile posibili si in scrisore deosebita la ori ce bole indata dupa primirea recercárei cu informatiunea despre feliulu si starea bolei, seu candu acest'a nu se-ar' poté bare-mi despre simptomele aceleia, — avendu pentru indeplinirea acesteia Redactiunea in senulu seu medicu cu esperintia;

c) insemnarea opuriloru de lipsa comuna esite pana acum'a, seu esinde in decursulu anulu, — pentru procurarea caror'a Redactiunea asemene se offre toturoru prenumerantiloru sei — precum si pentru procurarea a ori-ce foia de din cóce séu de din colo de Carpati, — si incátu va iertá pucinatatea loculu;

d) insemnári din economi'a de casa si de campu.

Afara de acest'a Redactiunea, avendu in senulu seu advocati de renume, va da prenumerantiloru gratuitu consiliu in ori-cé cause procesuale — indata dupa primirea recercárei provedinte cu informatiunile deslusitoare despre starea causei, primindu asupra-si pre langa competentia forte moderata apararea a ori ce cause procesuale civile séu canonice; asemenea va effectu Redactiunea pentru prenumerantii sei traduceri din limb'a latina, magiara si germana in limb'a romana si din limb'a romana in limb'a magiara si germana, la celea mai mici necalculandu neci un'a competintia, ér' la celea mai mari calculandu si ce-va competintia forte moderata.

Sperámu cá atátea sacrificii ce offre Redactiunea din partea sa in folosulu prenumerantiloru sei va facea se appetiuf' dupa meritu acesta intreprenderu si pentru aceea si ceremu spriginulu tuturor confratiloru nostri sciutori de carte, — cu atátu mai vertosu, cá si predicele voru fi asié intocmite, ca se fia o lectura usiora, placuta si folositoria ori si carui crestinu *fora differentia de stare séu confessiune*, si dupa ce prin acesta scriere vomu a da in man'a confratiloru nostrii prediciu morale scose mai alesu din vietia, lucrate dupa inpregiurari in prediciu regulate, omilii, panegirice seu parenese — nu atatu urmendu regulele retorice, ci mai multu nisundu a patrunde la anim'a si sufletulu credinciosiloru, rogámu pre toti aceli prea stimati confrati, cari ar' be-nevoi a ne spriginu cu collocarea lor — cá in acesta forma se-si lucre predicele sale — sustinendu-ne inca dreptulu de a schimbá in stilu si limba séu chiar' intrega form'a perdicu primita spre publicare, tienendu inse totudeun'a inaintea ochiloru vointi'a si tient'a scrietoriulu.

Prenumeratiunile se primescu numai pre anu intregu cu 5 fl. v. a. (unu galbenu) care se pote solvi séu inainte intregu séu successive dupa semestru séu dupa fasciculu; cei ce voru voi a solvi successive, voru avé de a tramite la abonare anteci-

patiu ne 1 fl. v. a. ér' apoi successive celi dupa semestru indatá dupa primirea fasc. 1 seu alu 2-lea 2 fl. v. a. si dupaprimirea numerulu 6 séu alu 7-lea 2 fl. v. a. ér' celi dupa fasciculu primindu in pretiulu antecipiatiunei de 1 fl. v. a. fasciculi. si 2-lea cu francare postala — celialatifasci cuii ii voru primi fiesce care cu post-cipiatiune postala cate de 40 cr. v. a. adausu portulu postalu.

Ne rogámu a grabi cu tramiterea abonamentelor pentru a ne sci orientá in privinti'a numerulu esemplarielor tiparinde, ér' collectantiloru nostrii damu de la 10 semplare prenumerate unulu in semnu de multiamita.

Salutare si fratia!

De ésiu, la capetulu lunei aug. 1874.

Nicolae Fekete Negrutiu

Concursu.

Nr. 15/1874.

Devenindu postulu invetiatorescu din comuna gr. cat. Borgo-Maresieni in Vicariatulu Rodnei vacantu, se escrie concursu pana la 15 Octombrie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cuartiru liberu.
2. Salariu fipsatu 160 fl. v. a.
3. 12 orge lemne, din care este a se incaldí si scól'a.
4. Gradina de pomaritu in marime de 850 \square .
5. Una gradina aratore in marime de 930 \square .

Doritorii de a dobandi acestu postulu au a ascerne suplicele documentate conformu legei, pana la terminulu susu-disu, subscrisului presidiu alu senatulu scolaru.

Senatulu scolaru gr. cat.

Borgo-Muresieni in 15. Septembrie 1874.

Ioanu Timariulu.

Preotu si presied. sen.

Conchiámare.

Membri comitetulu centralu a reuniunei polit. nat. a romaniloru d'in comitatulu Aradului se conchiama la siedinti'a ordinaria a comitetulu centralu, carea se va tiené — in diu'a premergatoria a congregatiunei comitatense, — in 30. sept. st. n. a. c. dupa mediadi la 4 óre in localitatea indatinata.

Aradu, in 22. Sept. 1874.

Demetriu Bonciu,
presiedinte.

Concursu:

Devenindu vacante postulu de invetiatoriu la scola confesiunala gr. cath. din comuna Rodna noua situata in districtulu Nasaudulu, prin acesta se escrie concursu cu terminu pona la 15 Octobrie 1874 st. n. Emolumente impreunate cu acestu postulu suntu: unu salariu anuale de 180 fl. v. a. care se va capata din cas'a comunei mentionate in rate lunare, cuartiru liberu, sau relutu de cuartiru liberu cu 20 f. v. a. apoi 6° lemne de focu.

Doritorii de a ocupa acestu postulu de Invetiatoriu suntu avisati asi ascerne suplicele loru provediute cu tote documintele necesari recerute prin lege la presidele senatulu scolaricu in Rodna vechiu, pona la terminulu susindicatu. Aceia, cari au mai servitu ca invetiatori cu succesu bonu si voru fi bine deprinsi in cantu, se voru preferi.

De la Senatulu scolaricu confesiunala gr. cath:

Rodna noua 15 Septembrie 1874.

Presiedintele
Ivarion Filipou
Parochu gr. cath.

notariu ad hoc
Lazaru Domide
notariu cercuale.

Concursu.

Oficiulu invetiatorescu g. c. din comuna Ilva-mare, in Distr. Nasaudulu, se curentéza pana in 10 oct. a. c. s. n. Cu acestu oficiu este impreunatu: a) salariu anuale de 150 fl. v. a.; b) Cuartiru liberu, si 7. org. lemne de focu. Doritorii de a ocupa acestu postulu au se-si ascerne suplicele documentate cu testimoniu despre absolvirea studiiloru pedagogice si despre purtarea morale la senatulu scol. locale, pre terminulu defiptu; si deca alesu va documentá diligentia mare si esemplaritate in oficiulu seu, va fi remuneratu din partea comunei conf. coresponditoriu pana la 50 fl. v. a.

Din siedintia Senatulu scol. g. c. Ilva-mare in 20 Sept. 1874.

Ioan Balu,
Dir. scol.

Concursu.

Statiunea de docente, d'in comuna Gelou (Gyula), eparchia protop. gr. c. a Clusiuului, devenindu vacante, prin acest'a se publica concursu pentru ocuparea ei.

Emolumentele suntu urmatoriele: a) salariu de 200 fl. platibilu in 4 rate; b) o delnitra de lemne din padurea comunei; c) gradina de 1 jugeru la scola; d) cá cantore 30 mertiei de grauntie si totu atátea dile de lucru; e) pamentu aratoriu de 2 jugere; f) fenatiu de unu caru de fenu; g) d'in stola tertialitatea; h) locuintia libera. Doritorii au a-si subscrerne recursele la ofiulu protop. gr. c. a Clusiuului, pana in 15. oct. a. c.

Gavrilu Popu,
protopopu.

Burs'a de Vienn'a, 23 Sept. 1874

Metallice 5%	70.25
Imprumutulu nat. 5%	75.—
Sorti din 1860	109.85
Actiunile bancoi	971.—
Actiunile instit. de creditu	233.—
Obligatiuni rurale ung.	76.50
„ „ Temisiane	75.50
„ „ Transilvane	73.50
„ „ Croato-slav.	79.—
Londonu	110.75
Argintu	104.25
Galbenu	5.26½
Napoleond'or	8.81

Sifilitic'a si impotenti'a,

la vechie séu de currendu nascute,

se tratédia dupa metodulu homeopaticu de Dr. *I. Ernst*, Pest'a, strad'a Ideliloru nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15 de la 2-6 ore dupa media-di.

Aceste morburu se tratédia a dese ori in modulu cellu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acest'a se face numai spre ajungerea unui resultatu momentanu. Pacientiá vindecata in modulu acestulu voru cadé mai currendu séu mai tardiu in morburile cele mai infricosiate, incátu inu in aduncele betranetie voru avé, dorere, si suferi greu de consecintiele acesteia tratái usiore si superficiale. Scutu contr'a acestoru felu de bole offre metodulu de tratare homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai cá vindeca dorerile cele mai invchite, ci efectulu lui este asié de binefactoriu, incátu nu lasa nice cea mai mica temere de urmári relle. Diet'a ce se va prescrie este simpla si usioru de tienutu.

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.